

Opbrengst verkenningsgesprekken week 51

Rode draden en (out of the box) ideeën

- Verkennende gesprekken met als kernvraag: *Hoe houden we in tijden van corona de samenleving zo open mogelijk, zonder dat de zorg overbelast raakt?* Wat kunnen we als personen, als samenleving doen? En wat is de rol van de overheid daar dan in? Inventarisatie van ideeën, mogen ook onconventioneel zijn.
- Investeren in de zorg, zicht houden op het virus, testcapaciteit, preventie en vaccinatiestrategie zijn onderwerpen die niet aan deze tafels zijn besproken.
- Ca. 250 genodigden op persoonlijke titel. 115 geregistreerde deelnemers. Gesprekken (totaal 9) vonden plaats in week 51 (20-23/12/21).
- Vervolgtraject wordt nog vormgegeven, intentie uitgesproken dat dit niet de laatste keer is dat we genodigden spraken.

Focus LT strategie

Wat vinden deelnemers belangrijk om te beschermen?

- Een brede, positieve focus voor een lange termijnstrategie zou moeten zijn 'geluk, gezondheid en verbonden samenleving'. Daarvoor is ontmoeten, preventie (o.a. door meer bewegen), veerkracht key.
- Vasthouden van belangrijke waarden: ruimte en vrijheid om zelf keuzes te maken, solidariteit met / verantwoordelijkheid voor anderen die kwetsbaarder zijn.
- Jongeren/kinderen werden vaak specifiek genoemd.

Basismaatregelen

In acht nemen van 1,5 meter, ventileren, hygiëne, thuisblijven/testen bij klachten, bereidheid tot vaccineren.

Vragen: Wat maakt het soms lastig en wat maakt het makkelijker? Zijn er goede alternatieven of aanpakken (bv. slimme aanpak quarantaine, massale inzet zelftesten, ...)

- Vele mensen willen zich wel hieraan houden, maar kunnen dit soms niet of snappen niet wat de bedoeling is. **Kennis/voorlichting over het virus:** hoe werkt het (en waarom dus die maatregelen)
- In het leren leven met het virus speelt **preventie** een grote rol. In de basismaatregelen moet hier rekening mee worden gehouden, door in te zetten op zaken die de gezondheid op positieve wijze beïnvloeden (*stimuleren van bewegen, zorg voor elkaar*)
- De maatregelen moeten **realistisch, vol te houden** en het liefst ook **logisch** zijn. Houd dan ook de basismaatregelen zo licht mogelijk en maak ruimte voor mensen om ze 'op te rekken' waar dat kan en waar dat nodig is.
- Op bepaalde plekken werken bepaalde maatregelen niet. Zeker 100% van de tijd een 1,5 maatregel, dat blijkt simpelweg te strak. Beter om dat te erkennen en een workaround te verzinnen. *Een alternatief is creëren van bubbels, meer spreken over geef elkaar de ruimte, 'houd rekening met elkaar', 'vermijd risicovolle contacten'*
- (Zelf)testen en vaccineren en ventilatie zo **laagdrempelig** mogelijk maken voor zoveel mogelijk mensen – en misschien ook makkelijker (zelf)testen (*vb. kauwlolly's, ademtest, speekseltest*) die minder onprettig zijn.
- Optie is om de samenleving per sector, bedrijf/school, gezin, individu een strategie en keuzes maken, een paar voorbeelden:
 - *Individueel besluiten wel naar feestje te gaan (zelf keuze maken om zich allemaal te laten testen, vooraf 3 dagen niemand zien, of het risico nemen)*
 - *Gradaties/scenario's maken waarin je risicomomenten identificeert en manieren verzint om daarmee om te gaan en eventueel ook op en af te schalen (voorbeeld van de bouw)*
 - *Nudging, voorlichting op maat (influencers, sleutelfiguren inzetten?)*
 - *Inrichting gebouw*
 - *Vaker thuiswerken zodat je makkelijker afstand kan houden*
 - *Fitnessapparatuur in parken neerzetten (bijv gesponsord door bedrijf?)*
 - *Zelftesten combineren met sporten*
- Sectoren kunnen elkaar helpen en inspireren. Technologie en innovatieve bedrijven inzetten om maatregelen beter uitvoerbaar te maken/houden. (*bv. in de bouw is EHBV gemaakt en dat wordt nu gebruikt in de kerk of een architect inschakelen op afstandsmaatregelen*)

Seizoenspakket

Spoor voor verkenningsgesprek: COVID-19 blijft - met jaarlijkse golven in de winter. Meeste mensen worden niet ernstig ziek. Kwetsbare groepen lopen wel gevaar. Wellicht herhaalvaccinaties nodig. Virus blijft muteren, maar niet ernstig.

Vragen: Hoe kunnen we kwetsbare mensen ook laten deelnemen aan de samenleving? Hoe kunnen we inspelen op het seizoenseffect? Hoe kunnen we (bepaalde) sectoren verantwoord open houden bij oplevingen? ('niet alles dicht')

- **Verwachtingen** zijn heel belangrijk, voorkom teleurstellingen en **creëer voorspelbaarheid**.
- Bijvoorbeeld: als je weet dat kerstborrel in december risicovol is, kan je dan een uitwaaiorrel voor de zomer organiseren op voorhand (dat is beter dan iets organiseren en het dan afblazen). Overheid: geef wel kaders (niet te 'eng' waardoor mensen weten wanneer ze/we gaan schakelen)
- Aandachtspunt is dat het virus heftiger piekt in winters, waarbij rekening moet worden gehouden met dat het virus niet steeds in dezelfde periode zal opvlammen.
- Mogelijk kunnen we toewerken naar normalisatie. Dat het normaal gaat zijn om je coronaprik te halen (bv elke winter een prik)
- Zoveel mogelijk per sector/organisatie in gesprek gaan hoe je pieken voor kan zijn.
 - Kortere dagen open, andere openingstijden (spreiden)
 - Conferenties, scholingen en dergelijke in je bedrijf in de zomer plannen
 - Je theaterseizoen verlengen en meer spreiden
 - Vakanties spreiden (de een verlengen, de ander inkorten, opknippen en verdelen over weekenden)
 - Thuiswerken/kantoor in zomer anders dan in winter?
 - In de wintermaanden moeten bezoeken gepland worden, in de zomer niet
- Buffers opbouwen: sociaal (elkaar al helpen in school en in bedrijf), financieel, gezondheid
- De (groene) buitenruimte meer inzetten, ook voor onderwijs, horeca etc. Ook vb. wandelen met een groep ouderen, buitenspelen organiseren.
- **Veilig houden** is ook belangrijk: voor de mensen die wel moeten werken buiten: hoe houd je het voor hen veilig, bijvoorbeeld met op/afschalbare pakketten zoals in de bouw is gemaakt. Hoe houd je de scholen open door bijvoorbeeld in de winter op andere plekken les te geven als dat kan. En als scholen sluiten, kunnen we dan nog wel ontmoetingen tussen leerlingen faciliteren?
- De mensen die in de knel komen: daar ook oog voor hebben
 - Durven ongelijke keuzes te maken (die kinderen mogen nog wel naar school)
 - Als je in de winter meer stillegt is dat slecht voor de eenzamen: kun je hen dan helpen, hun lot verlichten (kan zowel gaan over eenzame ouderen als voor mensen die werken maar die thuiswerken slecht trekken)

Noodpakket

Spoor voor verkenningsgesprek: COVID-19 blijft serieuze bedreiging. Vaccins werken niet voldoende, steeds nieuwe varianten – niet vatbaar voor vaccin. Groot beroep op de veerkracht in de samenleving

Vragen: Hoe bereiden we ons samen voor op een scenario van continue strijd? Welke alternatieven voor kantoor, school, sport, horeca, evenementen etc? Waar zijn online-activiteiten een redelijk alternatief? Zien jullie alternatieve verdienmodellen – met name voor de winter?

- Zorg dat je noodvoorzieningen klaar hebt liggen op organisatie of wijkniveau: thuisonderwijs pakketten, of een nationaal curriculum, wandelontmoetingen in de wijk.
- Brandoefening als metafoor, soms twee keer oefenen om te weten wat je echt moet doen.
- Ook ihkv voorspelbaarheid: 'switch'/noodknop (i.p.v. routekaart)
- Maak er dan ook echt noodmaatregelen van: scholen dicht: werkende ouders halve dagen vrij, of onder werktijd sporten
- Niet doen of alles 'normaal' kan doorgaan. (*Leg de lat wat lager: bouw komt later af, onderwijs gaat langzamer, je doet net iets minder werk dan normaal*)
- Investeer aan de voorkant in veerkracht van mensen (fysiek en mentaal) ook / juist van jongeren.

Overall

- **Communicatie over het waarom** is belangrijk; op allerlei plekken, met allerlei doelgroepen en op allerlei manieren. Communiceer ook over *waar en hoe je kan afwijken als je dat belangrijk vindt*.
 - Het kan helpen om in communicatie meer in te **visualiseren**, met name voor mensen die de taal niet machtig zijn (vb. nut mondkapje: laat met beelden zien wat er gebeurt als je een kapje wel/niet draagt).
 - Blijf variëren in de communicatieboodschap en taalvorm (niet teveel 'oorlogstaal')
 - Communicatie niet alleen door de overheid laten doen: geef de mensen in de samenleving ook nadrukkelijk een communicatierol. (in gesprek, op locatie).
 - Zorg dat communicatie(kanalen) niet per ongeluk worden geblokkeerd (vb. *communicatie in wijkteams door 1,5 maatregel of sluiting buurthuizen*)
 - Communicatie inzet daar waar je het onverwacht treft (vb. huis aan huis bladen, in de supermarkt)
- Bak als overheid **voorbereidingstijd** in: dan kunnen sectoren de tijd nemen om voor te bereiden/anticiperen op maatregelen.
- Leren van het **buitenland**: leert de overheid van het buitenland, leren de sectoren zelf ook van het buitenland?
- Over **CTB/2G** is weinig enthousiasme; ook sterk gekoppeld aan 2delig maatschappij en polarisatie. 'Je wilt mensen niet dwingen'. Enkele keren dat hier over gesproken is men gemengd: sommigen vinden dat het veiligheid geeft, anderen vinden het schijnveiligheid geven (uitvoerbaarheid, handhaving 'niemand houdt zich eraan', werking vaccins).
 - Wens dat het gesprek hierover minder gepolariseerd is.
 - Vb. Polsbandjes zoals in Duitsland, coronacoaches op straat.
- Er zijn zorgen over de toenemende tweedeling in de maatschappij. Inzet op elkaar niet veroordelen als iemand zich niet aan alle adviezen houdt of zich wel/niet laat vaccineren.
- Belangrijk dat de politiek niet allerlei dingen gaat veranderen / dat gaat ten koste van de voorspelbaarheid en betrouwbaarheid. Als je een keer zegt dat je gaat varen op IC capaciteit of iets anders houd je daar dan aan.
- Overheid kan de sociale innovatie stimuleren (bijv tech tegen corona, maar ook in onderwijs en sport e cultuur, betrek ook....)

Procesobservaties

- Enkele deelnemers gaven (soms herhaaldelijk) aan dat de strategie rondom (het al dan niet vergroten van) de zorgcapaciteit van grote invloed is op de lange termijnstrategie en dat het gek voelt om los van deze discussie op deze wijze te brainstormen.
- Met name hoogopgeleiden waren deelnemers van deze gesprekken.
- Mensen raken **niet uitgesproken**, de sessies worden als te kort ervaren.
 - Burgerberaad of andere vorm van dialoog wordt vaak genoemd als vervolg, maar ook als oplossing op zich. Link met dialoogtraject NL na de crisis, waar dit ook een belangrijke opbrengst was.

Bijlage: uitnodigingsmail

Beste mensen,

Graag willen we u uitnodigen voor een verkenningssessie in het kader van de ontwikkeling van een langetermijnstrategie voor COVID-19.

Hoe het virus zich precies gaat ontwikkelen is onzeker, maar één ding is wel zeker: we zullen ermee moeten leren leven. Tegelijkertijd nemen na bijna twee jaar corona de moedeloosheid toe en de veerkracht af. De 'rek is eruit' en spanningen in de samenleving nemen toe. Iedereen is ervan overtuigd dat er een nieuwe aanpak moet komen voor de fase waarin we ons nu bevinden. We moeten uit de crisismodus en van onderop – met sectoren, verschillende doelgroepen, overheden en experts- verder werken aan perspectief: een langetermijnstrategie met een heldere aanpak die houvast biedt. En die is gericht op het zoveel mogelijk openhouden van de samenleving.

Natuurlijk leven hierover binnen de overheid al ideeën. Maar we willen dus nadrukkelijk deze nieuwe fase met de samenleving de lijn uitstippelen. En omdat we die intentie hebben, starten we daar het liefst direct mee. Als kick-off van het proces om tot een langetermijnstrategie te komen organiseren we daarom in de week van 20 t/m 24 december een aantal verkennende sessies met creatieve en kritische geesten.

We hebben diverse partijen gevraagd namen voor genodigden aan te dragen die aan deze criteria voldoen, en zo zijn we bij u uitgekomen. We maken graag gebruik van uw denkkracht. Deelname aan een sessie is op persoonlijke titel en nadrukkelijk niet bedoeld als representatie van een bepaalde groep of organisatie. U kunt vrijuit spreken, deelnemers worden niet geciteerd. De sessies dienen ter inspiratie en -tezamen met eerder opgehaalde lessen- input voor het vervolgtraject waarin we tot een maatschappelijk breed gedragen strategie en aanpak willen komen. Wellicht leveren de sessies ook al bruikbare inzichten voor de aanpak voor de komende wintermaanden op.

Het idee is om vanuit diverse invalshoeken -juist ook uit vanuit de praktijk- te bekijken hoe we de samenleving zo veilig en open mogelijk kunnen houden en welke inspanningen daarvoor van iedereen nodig zijn. Vragen die daarbij aan de orde komen zijn bijvoorbeeld: hoe kunnen we kwetsbare mensen beschermen zonder daarvoor hele sectoren te moeten sluiten? Hoe kunnen we het seizoenseffect benutten in de zin dat er in de zomer meer kan dan in de winter? In hoeverre zijn we bereid ons gedrag (langdurig) aan te passen om besmettingen te voorkomen? Hoe maken we het testen zo laagdrempelig mogelijk? Hoe kunnen we de vaccinatiegraad nog verder verhogen? Wat is er nodig om de switch naar thuiswerken en afstandsonderwijs zo geruisloos mogelijk te kunnen maken? Vanzelfsprekend moet er ook nagedacht worden over de organisatie van de zorg om pieken beter op te kunnen vangen en over preventie, maar deze thema's vallen buiten de thematiek van de sessies.

Indien u interesse en tijd heeft om deel te nemen aan een sessie kunt u uw beschikbaarheid via deze link aangeven, bij voorkeur voor 20 december. Een sessie duurt ca. 1,5 uur en gestreefd wordt naar een deelname van ca. 10 personen per sessie. De bevestiging van deelname ontvangt u direct na inschrijving. We realiseren ons dat dit alles zeer kort dag is, maar we hopen dat het lukt!

We zijn momenteel nog bezig het vervolgtraject voor het ontwikkelen van de strategie nader vorm te geven, maar onze intentie is dat dit niet de enige keer is dat we u spreken.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e